

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben hához hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A vasut.

A törvényhozás tavaly öt, a kereskedelmi kormány 4 vasut építésre adott engedelmet. A magyar kis államvasutak hálózatán szükséges és két éven belül végzendő építkezési beruházásokra az 1908. XXXI. törvény 110,200,000 koronát, forgalmi eszközök beszerzésére és fölszerelésekre pedig 92,330,000 koronát engedélyezett a törvényhozás. Ezek a rendelkezések kiegészítik az 1907. évi 29. t.-cikknek rendelkezéseit, amelyek 90,090,000 koronát engedélyeztek a magyar kir. államvasutak beruházásaira, úgy, hogy a magyar vasuti forgalmi részvénytársaságtól megvett 3175 darab teherkocsi vételárával, vagyis 11,692,920 korona 60 fillérrel együtt 4 év alatt több mint 300,000,000 koronát fordítunk a magyar kir. államvasutak beruházásának pótlására. Amihez még hozzászámíthatjuk azt a 12,806,000 koronát, amelyet az állami vasgyárak kibővítésére és fölszerelésének kiegészítésére engedélyezett az 1908. évi 31. t.-cikk. Ez a nagy összeg is azonban csak a legeslegsürgősebb szükségletek kiegészítésére elégséges és annak legalább még kétszerese lenne szükséges ahhoz, hogy a folyton növekedő forgalomhoz képest némileg tűrhető állapotokat teremtsenek. Tudjuk, hogy itt súlyos

pénzkérdéssel állunk szemben és hogy annak megoldása nem a kormány jóakarátán mulik, reméljük azonban, hogy a kormány folyton figyelemmel fogja kísérni ezt a nagy kérdést és áldozatok árán is szünetlenül orvosolni fogja a naponkint mindinkább érezhetőbbé váló bajokat, mind a személy, mind az áruszállítás terén; megfogja szüntetni a folytonos késéseket, az áruszállításnál, a póthatáridő folytonos hirtetését, a számtalan balesetet, amelyek rengetek ember és pénzáldozatba kerülnek és végül meg fogja szüntetni a vonaton szolgálatot teljesítőknek még mindig nem orvosolt overworkingját, a baleseteknek az egyik főindokát.

A befektetéseknek és az üzleti kiadásoknak a bevételekkel arányban nem álló növekedése a kereskedelmi kormányt arra indította, hogy a magyar királyi államvasutak mind személydijszabását, mind gyors és teherárak szállításának díjszabását felemelni készül. A kereskedővilágnak igen nehéz a helyzete ezzel a fölemeléssel szemben. A magyar kir. államvasutak kimutatása szerint üzleti fölöslege a kiadások folytonos növekedése következtében évről évre csökken (1906-ban: 104.7 millió korona fölösleg, 1907-ben: 88.9 millió, 1908-ban körülbelül 70.000,000 korona), úgy, hogy a két és fél milliárd koronát meghaladó

befektetési tőke kamatszükséglete 115 és fél millió korona nem telik ki belőle és tetemes kiegészítésre szorul az állam egyéb bevételeiből. Ily körülmények közt logikusnak és méltányosnak látszik, hogy azok járuljanak a nagyobb szükséglet fedezéséhez, akik a vasut előnyeit is élvezik, t. i. az utazó és szállító közönség. Viszont azonban kétségtelen, hogy a szállítás megdrágítása iparunkat és kereskedelmünket érzékenyen fogja sújtani és nem vigaszunk az, hogy az osztrák és a porosz díjszabás nagyjában nem olcsóbb, mint amilyen a magyar díjszabás lesz. Az osztrák és a porosz ipar inkább bírja el a drágább szállítást, mint a zsenge és fejlődésben levő magyar ipar, amelyet minden drágítás létfeltételeiben támad meg. A rendesnél nagyobb fontossággal bírnak ebben az esetben, ha a kormány minden irányban a legkisebb részletekig terjedő, helyesség és általános jelleg tekintetében feltétlen megbízható információkkal látatnék el az érdekelt ipari és kereskedelmi körök részéről, különösen abból a célból, hogy oly viszonylatokban és oly szállítmányokat illetőleg alkalmaztassék a díjtételek felemelése, amelyek az államra nézve legnagyobb jövedelmezőség mellett sem sértik az ipar és kereskedelem érdekeit. Az ily általános kihatási s különösen az előreláthatóan a reformáció

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A munkás.

Írta: Jean Rochon.

Bizonyos, hogy az öreg Pieau szervezetében valami baj esett. Mióta Csekélyke öröksége lehetővé tette, hogy Jory-ban vásárolt kis házába visszavonulhasson, azóta egészségi állapota napról-napra rosszabbra fordult. Keveset evett és az álom kerülte. Elégedetlen, dörögő és melankólikus lett. Órákon át elmerült hallgatásába, mintha teljesen erőtlén és kimerült volna.

— Mért nem sétálsz? Menj halászni; dolgozzál egy kicsit a kertben; szórakozzál! — ösztönözte minden pillanatban a felesége. Néha, a felesége iránt táplált gyöngédsége engedelmessége is bírta, de a séta még inkább lehangozta, a halászat még erélytelenebbé tette. Ami pedig a kert munkát illette, hogy is lehetett Pieau-tól, a reszelők királyától, aki harminc évig vezette Bernaque gyárában a gépműhelyt, — most azt követelni, hogy borsó, bab, vagy más vetemények iránt érdeklődjék?

— Nem értem ezt az embert, — panaszkodott felesége a szomszédoknak. — Amíg a

gyárban dolgozott, sohase zsörtölődött és elégedetlenkedett. Most, mikor már csak alig néhány napunk van hátra az életből, mikor nyugodtan élhetnénk, gyermekek és gondok nélkül, most örökké zsörtölődik és szemlátomást pusztul, legnagyobb bánatomra. Pieau betegsége, minden külsőleg felismerhető ok nélkül, tényleg napról-napra aggasztóbb mérveket öltött. Étvágytalansága fokozódott, álmatlan éjszakai gyakoriabbak lettek. Az orvos komolyan csóválgatta fejét.

— A legnagyobb figyelem és akarat mellett sem állapíthatom meg mindinkább észlelhető gyengeségének okát. Neuraszténia, hipokondria — vagy végegyengülés lehet. Úgy látszik, inkább lelki, mint testi bajban szenved... Igyekeztek őt szórakoztatni, asszonyom, hogy melázásából felrázhasuk...

Egy napo aztán Montpellierből levél érkezett az öregekhez. Pieau asszony orrára biggyesztette a nagy pápaszemét és fenhargon és óvatosan a következőket olvasta: »Kedves rokon! Nincs ugyan szerencsém önt személyesen ismeretni, de boldogult férjem — kit egy hét előtt temettem el, a halálos ágyán lelkemre kötötte, hogy bizalommal forduljak az ön jószágához. Három apró gyermekemmel, koldus szegényer, jutott Eugén özvegyiségre. A legidősebb árva nyolc, a legfiatalabb még csak

hároméves. Esdekelve fordulok az ön jószívűségéhez, könyörödjön meg rajtam és szegény gyermekeimen. Ha megtagadja kérésemet, nem marad más hátra, mint gyermekeimet a nyilvános szegényügygyámoló-egylet gondjaira bízni, magam pedig szolgálatba állok valahová. Becses válasza reményében szívélyesen üdvözli lesújtott, bánatos rokona — Helene Gillard.«

Az elhalt rokont alig ismerték. Egyszer — a kiállítás idején — szívesen látták két napra vendégül. A szomorú hír mégis mélyen lesújtotta őket. Fődhöz szegzett tekintetük elárulta lelkük őszinte, igaz részvétét. Egy ideig némán álltak így, azután az asszony felsóhajtva megszólalt:

— Édes Istenem, csak nem engedhetjük elpusztulni azt a szegény özvegyet tehetetlen árvaival!

— Persze, hogy nem! De hát mi módon segítsünk rajtuk?

Ezt a kérdést még hosszú gondolkodás után se tudták megfejteni.

Csekély évjáradékuk csak a saját szükségletüket fedezte szűkösen; abból egy nagyobb számú családot nehéz volna eltartani. Azután Pieau egészségi állapota is nagy aggodalomra szolgáltatott okot és megtörénhetnék, hogy a



Nincs többé lábfájás

És ha ezt el akarja érni, úgy cipőszükségleteit okvetlen

ARANYI-nál

a Fő-utcán szerezzé be, mert az ő tőle vett cipőkben a tyuk szem és bőrkeményedés eltűnik. Telefon 512.

in pejus jellegével bíró ujitásoknál fáljaljuk leginkább a kereskedelmi érdekvépviseletnek tulságos széttagoltságát. Ily esetekben az egyes kamarák és kereskedelmi egyesülések által összegyűjtött anyag együttes feldolgozása alapján adott egységes vélemény a legkisebb részletekben is annyira domináló hatással volna, hogy kész lehetlenség lenne előle elzárkózni. Országos, a hivatásbeliek minden egyes tagját annyira közlelő érintő kérdések mellékes az egyes testületek nagyobb vagy kisebb mértékben való érvényesülése. Egyedül fontos a hazai kereskedelem és ipar általános érdeke.

Eshetőségek.

— Csevegés a politikáról. —

Vajjon mi lesz az ősszel? Ez a kérdés lebeg most mindenkinek ajkán, ki csak valamit is foglalkozik politikával, vagy aki nem lapozza át olvasatlanul a napilapok első három oldalát. Miként fordul ez ország sorsa? Béke lesz, vagy új harc? Normális állapotok, avagy teljes telfordulás? Engedni fog-e a király, vagy pedig az abszolutizmus fegyvereihez nyúl? És engedni fog-e a függetlenségi párt, vagy ellenkező esetben a harc tüzes csóvját veti a 67-es politikuskok házára?

A könnyen megalkuvók megvigasztalódnak a régi mondást hajtogatják: valahogyan csak lesz, mert még sohasem volt úgy, hogy valahogyan nem lett volna. És ennek a felfogásnak is megvan a maga jogosultsága. Az ország közönsége már annyit küzdött hol az egyik, hol a másik oldalon, hogy végre is bizonyos tespedés érezhető rajta; a nagy nemzeti törekvések iránt, melyeknek elnyerése végett annak idején annyi vehemenciával, annyi elszántsággal küzdött. Hogy ez minek tulajdo-

nitható, azt fejtegetni most talán nem is időszertű, de nem is alkalmas.

A politikában teljes a bizonytalanság. Nem is beszél róla senki. Az embereket most Ble-riot szédületes sikere, a spanyolországi események, svédországi nagy sztrájk és hasonló nagy események érdeklik. A nagy politika forgatagában, a küzdelem korszakában talán eltörpültek volna ezek az események a belső, legalább ránk nézve sokkal fontosabb politikai kérdések mellett, ma azonban minden érdekel, csak a magyar politika nem.

Mindössze a drávéntuli ügyekről esik réha komoly szó.

Rauch bán egy hét óra harmadszor téteti kommunikében közzé, hogy az ő bukásáról szóló hírek nem felelnek meg a valóságnak. A mai lapokban ismét egy ilyen félhivatalos közlemény látott napvilágot. Ez a sok cáfolat a mellett szól, hogy Rauch urnak nincs rendben a szénája. Az ő előde, Rakodczay bán bukása előtt éppen egy nappal még mérgesen cáfolta távozásának hírét, másnap azután Wekerle kiadta az utját.

Rauch urat rövidesen ugyanez a sors fogja érni. Rauch teljesen lehetlenné tette magát Horvátországban. Most már nemcsak a horvát-szerb koalíció, de az unionisták se akarnak szóba állani vele.

Beszélik, hogy a kormány Raucht teljesen elejtette. A kormány belátta, hogy Horvátországban rendezett állapotokat kell teremteni. Ugyanerre törekszik a horvát országgyűlés többségét képező horvát-szerb koalíció is, mely tudatára jutott annak, hogy a vasuti pragmatika miatt nem érdemes az ország fejlődését megakasztani.

Wekerle miniszterelnök mindjárt a kormány újra kinevezése után érintkezésbe lépett a horvát-szerb koalíció vezérével és kifejezte előtűk azt a kívánságát, hogy az őszre rendbe akar jönni a horvátokkal. A horvát képviselők

örömmel vették tudomásul a miniszterelnök ezt a kívánságát és biztosították Wekerlét, hogy ők a maguk részéről mindent megtesznek a békés állapotok létesítése érdekében. Készeknek nyilatkoztak arra, hogy a követeléseik teljesítését egyelőre nem kívánják, csak Rauch eltávolítását követelik. Azt is megmondták Wekerlének, hogy nevezzen ki új bánt, legyen az koalíciós, vagy unionista, ők szívesen dolgoznak vele. Wekerle kijelentette, hogy személyi kérdések miatt nem fogja a békét megakadályozni, ami Rauch elejtését illeti.

Parlamenti tudósítónknak a napokban alkalma volt beszélgetni a horvát-szerb koalíció egyik vezérével, aki már régen dolgozik a béke helyreállításán. Ez a horvát képviselő a következőket mondotta:

— A horvát nép már unja a harcot és békében akar éni a magyarokkal. Mi is ezt akarjuk és meggyőződünk, hogy a magyar kormány tagjai is hajlanak a békére. Követeléseinket egyelőre félretesszük, csak Rauch bán eltávolítását követeljük. Ez a béke conditio sine qua non ja. Erősen hiszem, hogy az ősszel amidőn a magyar kormányválság elintézést nyer, a horvát konfliktus is meg lesz oldva. A jóakarát meg van mindkét oldalról. Josipovich miniszter kijelentette nekünk, hogy a Rauch bán személyéhez a kormány nem ragaszkodik, a béke érdekében szívesen feláldozza ezt az embert, aki balkezű politikájával a jelenlegi lehetetlen helyzetet teremtette.

A mezőkövesdi választás. A Majthényi Ádám halálával megüresedett mezőkövesdi választókerületben tegnap volt a választás. A kerület képviselőjévé egyhangulag Fekete László ügyvédet választották meg.

nyár folyamán valamely fürdőre, vagy tengeri üdülőhelyre kénytelenítettne menni.

Ha mindezt kellően mérlegelik, szinte lehetlenségnek látszott a segélyért folyamodó rokon kérését teljesíteni.

— Őszintén feltárom előtte helyzetünket és szerény tehetségünkhöz képest őt frankot csatolok a levélhez, — mondta Pieau asszony.

— Várj még holnapig, addig talán eszembe jut valami okosabb... a nyugodt éjszaka alkalmasabb a gondolkozásra, mint az izgatott nappal!...

Kora reggel csókkal ébresztette föl Pieau a feleségét, aki csodálkozva nyitotta fel a szemét.

— Édes anyjukon, bucsuzzunk egymástól, a viszontlátásra.

Az ágy előtt ott állott a büszkén kiegyenesedett öreg ember, kék munkás-zubbonyban; hófehér haján a lapos selyemsapka hetykén félre volt csapva; úgy tetszett, mintha legalább tíz esztendővel megfiatalodott volna... ajka körül kedélyes mosolygás játszadozott. De ez a mosoly többet jelentett, mint rokonszenvet, vagy pillanatnyi vidámságot... Mintha leküzdötte volna rejtélyes betegségét... régi

erejében duzzadt... feltámadt tetszhalottnak érezte magát!...

— Hová akarsz menni? — kérdezte csodálkozva a felesége.

— Még kérdezheted? Vissza a gyárba... a gépekhez... taragószékemhez! Azt hiszem, tíz évig még elbírom a munkát. Még ma megírható Heléna hugomnak, hozza el hozzánk az árva férgesekéit, majd csak kerül itt kenyér a számunkra... Azután utiköltséget is küldj neki... el ne felejtse!

— De, édes öregem, te beteg vagy még... erőd a legelső órában cserben fog hagyni!

— Ne féj te attól! Az egész éjszaka gondolkoztam... míg végre kitaláltam, mi bajom van tulajdonképpen... Amint elhatároztam, hogy visszamegyek a gyárba, mindjárt rájöttem, mi volt a bajom... Tudod-e mi, édesem? A téllenség, a semmittevés, a kényszerült pihenés! Hiányzottak a pajtásaim, a gépek zakatolása, a rendszeres, kellőképp méltatott és fizetett munka jóleső öröme... Hisz tudod öregem, hogy már tizenegy-esztendőskoromban inassorban voltam. Nem lehet ám büntetlenül egy félszázad szokásaival szakítani. Az ilyen vén, gyári veterán éppen olyan, mint a megvénült paraszt. Az egyik szivesebben

szántja a mezőt, a másik örömelebb forgatja a pörölyt... Kiki a maga kedve és módja szerint... Nem hiszed, milyen erősnek érzem már is magamat... és mint örülnek majd pajtásaim, ha megint a régi helyemen látnak...! No, anyjuk, most adj egy csókot utravalóul!

Az asszony szó nélkül megölelte és magához szorította... mindaketten zokogtak... És mikor már tullestek az érzélgésen, az asszony tágitott lelkén a panaszával:

— Annyira aggódtam miattad az utolsó hetekben, hogy mindazt, amit most mondtál, csak töpke álomnak tartom!

Pieau leküzdötte megindultságát, szilárdságot szinlelt, hogy ezzel is megnyugtathassa nejét, azután jószagosan tréfálkozott vele.

— Verd ki a fejedből! az aggodalmadat! Látod, meggyógyultam! Elhibeted! Ha az ember megöregszik, akkor már csak a munka tarthatja meg benne az egészséget és az ifjúságot! Isten veled, édesem! Viszontlátásig — estére!...

És örömsugárzó arccal, büszkén kiegyenesedve haladt a Szajna partja felé az enyhe ködben, melyet a nap felkelő aranysugarai lassankint eloszlattak.

Gyászkalapokat

gyorsan és olcsó árért lehet kapni, ugyszintén állandó nagy választék van bécsi és párisi modellekben legdivatosabb neglüzse kalapokban, ernyőkben, harisnyák és keztyűkben. Ugyanott kalapdiszítések és alakítások, valamint ernyők huzása és javítását elvállalja.

Ujhelyi Róza

női kalapüzletében Nagyvárad
Rákóczi-ut. Telefon 130.

Rémes rablógyilkosság egy bankban.

Agyonlőtték a vezérigazgatót.

— Saját tudósítónktól. —

Budapesti tudósítónk rémes rablógyilkosság hírével közli velünk, melyet három orosz csavargó követett el Fiumében a »Fiumei Hitelbank« hivatali helyiségében világos nappal, a város legélénkebb forgalmu terén.

Az igazi orosz rettenetességgel elkövetett bűnténynek, mely Fiume egész közönségét óriási izgalomban tartja, a bank derék vezérigazgatója lett az áldozata, kit a vakmerő rablók agyonlőtték s azután a bank kőzépénztárát teljesen kiürítve, egynek kivételével öldöklő revolver tüz mellett elmenekültek.

Részletes tudósításunk a hajmeresztő kegyetlen rablógyilkosságról a következő:

Három orosz csavargó.

Tegnap délelőtt 9 óra 20 perckor három veszedelmes kinézésű, torzomorz orosz csavargó kerülgette gyanus viselkedéssel a Fiumei Népbank környékét. Hamarosan kikémlelték tüzetesen a helyzetet s azután bűnös elhatározással beléptek a bank hivatali helyiségébe.

A bank helyisége.

A fiumei népbank helyisége az Európa szálló épületében, a Piazza Dante 2-ik számú házában van, a városnak legforgalmabb terén, ahol állandóan nagy a kocsiforgalom és élénk az emberek közlekedése. A bejárat a bank üzlethelyiségébe egyenesen az utcáról van.

Beszegedik az ajtót.

Hárman léptek be az utcáról a bank helyiségébe, három torzomorz veszedelmes kinézésű orosz öltözékű, sötét tekintetű csavargó revolverekkel felfegyverkezve. A bank tisztviselői munkájukkal elfoglalva alig vették észre már külső megjelenésük gyanus körülményeit. Az egyik csavargó, Kiszineczky Salamon, akit azután a rendőrség elfogott, azonnal széklet kalapácsot és hosszú szegeket vett elő és a helyiség ajtaját hideg nyugalommal belülről beszegte, hogy senki menekülni onnan ne tudjon. Mig munkája tartott, másik két társa lövésre emelt revolverrel minden védekezést megbénított.

Követelik a pénzt.

Mikor az ajtót így leszegették, a három haramia felemelte magasan kezében a revolvért, követelte a bank pénzét:

— I' muss Geld! — Pénz kell nekünk!

A veszedelmes fenyegetés hatása alatt a két bankszolgatartó tehetetlenül állt a haramiák közelében, a tisztviselőknél pedig jéggé dermedt a vér. Az egyik szolga, Kremenics nevű habozott egy darabig, de azután kinyitotta a kezében volt táskát, melyben éppen akkor hozott pénzt a bank számára és annak tartalmát, 4000 koronát átadta a haramiáknak.

Lelővik az igazgatót.

A tisztviselők riadtan nézték a dolgot. Csúpan a bank vezérigazgatója, Milos József nem vesztette el lélekjelenlétét és bátorságát. Teljes hidegvérrel állt asztalánál, a telefon kagylót felemelte és beleszólt:

— Haló, a rendőrséget kérem.

A következő pillanatban erős revolverdurranás hangzott el és a vezérigazgató szétlocsanva fejével elterült a padlón.

A kőzépénztárt kiürítik.

Halálos dermedtség szállta meg a tisztviselőket. A haramiák pedig kegyetlen nyugalommal odaléptek a kőzépénztárhoz és annak tartalmát teljesen kiürítették. A bank tisztviselői és szolgálói mocsanás nélkül nézték végig ezt a műveletet.

Menekülés az ablakon át.

Mikor a haramiák a kőzépénztárból minden pénzt és értéket magukhoz vettek, szétverték a bank utcára nyíló ablakait és azon át egyenkint elhagyták a bank helyiségét, borzalmas bűntényük színhelyét. A bent elhangzott revolverlövés zajára akkorra a bank előtt már óriási tömeg verődött össze, mely a menekülő haramiákat fenyegetve fogadta. A tömegben egy rendőr is volt, névszerint Ratkovics János, akinek biztatására a tömeg a menekülő rablógyilkosokat öldöklőbe vette.

Hajza a haramiák után.

Rémes hajza keletkezett ezután. Az öldöklő tömeg, mely nőttön nőtt és a haramiák között, akik időnként sortüzet adtak revolvereikből az öldöklőkre. Összesen mintegy negyven lövést tettek így a rablógyilkosok a tömegre, mely öldözte őket. A merre menekültek, ablakok zúzódtak, hatalmas üvegtáblák lármás csörömpöléssel törtek össze; egy fényképésznek a kirakatát teljesen tönkretették.

Elfognak egy haramiát.

Menekülésük közben a rablók egy oldal utcába fordultak be. Utánok zúdult az öldöklő tömeg. Ez az utca azonban zsák utca volt, a haramiák megrekedtek. Visszafordultak tehát, revolvereiket újra megtöltötték és szembeszálltak öldöklőkkel, hogy keresztültörjenek azok tömegén. Ezt az alkalmat nem szalasztotta el Ratkovics rendőr, kihuzta kardját és a haramiák egyikét megsebesítette úgy, hogy kiejtette kezéből a revolvért és elbukott. A tömeg menten körülfogta és meg akarta ott nyomban lincselni. Ezt a kedvező pillanatot felhasználta a két másik haramia, folytonos lövöldözés között utat nyitott magának a tömegen át és elmenekült. Sem a tömeg, sem a rendőr nem törődött velük. Elmenekültek s azóta nyomuk veszett.

Kihallgatják a rablót.

Az elfogott rablót bekisérték a rendőrségre, ahol nyomban kihallgatták. Kiszineczky Salamonnak nevezte meg magát, 26 éves, odesszai születésű gyári munkás. Bűntársait nem akarja elárulni. Délután újra kihallgatták a rablót, ekkor sem árulta el társait.

Ezalatt a fiumei rendőrség a legszélesebb nyomozást indította meg az elmenekült két haramia elfogatása végett. Sürgönyök mentek Abbáziába és a közeli fürdőhelyekre, de eddig még semmi eredménye nincs.

Délután Kiszineczkyt harmadizben is kihallgatták, aki beismerte a rablásban való részességét, de bűntársairól most is hallgatott.

A vezérigazgató meghal.

Milos József vezérigazgatót ezalatt beszálították a kórházba haldokolva, ahol délután 2 órakor irtózatoss szenvedés után meghalt.

Halála híre gyorsan elterjedt a városban és a közönséget óriási izgalomban tartja.

Milos József 32 éves, nagy szorgalmu és nagy tekintélyű tisztviselője volt a Népbanknak. Halála városszerenc mély részvétet kelt.

Rovancsolás.

A kirabolt bankban a rovancsolást csak délután tudták megtartani. A rendőrség a bank helyiségét lezárta. A rablók a Wertheim szekrényhez nem tudtak hozzáférni, csak a kőzépénztárt ürítették ki és a szolgálót vették el a 4000 koronát. Az összes pénz, melyet elvittek, 19000 korona.

A bank története.

A Fiumei Népbank 1906. évben alakult meg, mint részvénytársaság 600.000 korona alaptőkével. Megalakulásától kezdve mindjárt szép virágzásnak indult, ami legkivált Milos vezérigazgató szaktudásának és nagy szorgalmának volt köszönhető. S ime ezt az érdemes embert kívánta áldozatul a gonosz bűncselekmény.

Milyen a rend a fürdővasuti pénztárnál?

Keddi számunknak ily című cikkét megelégedéssel fogadta az egész közönség. Nem lehet szó nélkül hagyni azokat az ázsiai állapotokat, a melyek a fürdői vasutak indulása előtt úgy a fürdői, mint a nagyváradi és velenicei vasuti pénztárak körül uralkodnak. Megemlékeztünk egy városi szolgápkával fészegő alak rendetlenkedéseiről is. Erre vonatkozólag felkérteztünk a következő nyilatkozat közzétételére:

Tekintetes Szerkesztőség!

Becses lapjának f. hó 10-iki számában »Milyen a rend a fürdővasuti pénztárnál« című cikkében egy olyan kitétel van, mely reánk városi szolgákra nézve sérelmes.

Mert első sorban szerény fizetésünkben nemhogy fürdőre, de jó, ha a mindennapi kenyérre és egyféle tőzélre jut a magunk és több tagból álló családunk részére. Másod sorban, mi mindenkivel szembeni úgy a hivatalban, mint privát helyen kellő tisztelettel viseltetünk. Ezért is, de különösen azon oknál fogva, hogy az említett napon közlünk senki sem volt a fürdőben; s így a tekintetes Szerkesztőséget félrevezették, mely félrevezetés által mindnyájunkat gyanúsításnak tett ki, a mi reánk nézve kiszámíthatatlan veszedelemmel jár.

Miért is kérjük a tekintetes Szerkesztőséget, hogy annak a bizonyos városi szolgápkás alaknak nevének is közölni méltóztatassék, hogy tudja a nagyközönség, ki is volt hát az a becsudálkozott s lökdösődni szerető ember, nehogy minket ártatlanokat érjen ok nélkül a gyanúsítás mérges nyila.

Kérelmünk ismétlése mellett vagyunk a Tekintetes Szerkesztőségnek

alázatos hívei

Lengyel Imre,
Strák Mátyás,

Molnár György,
Kovács Imre,

Telegdy Sándor.

Ehhez a levélhez csak annyit jegyzünk meg, hogy ha tudtuk volna az illető rendetlenkedőnek a nevét, feltétlenül kiirtuk volna

Fürdői közönség figyelmébe!

Utazókosarak, bőröndök, kalapkoferok, fürdői ajándéktárgyak, üveg- és porcellántárgyak, esernyő- és étabotok, harisnyák, övek, női kizításkák, nyakkendők, pénz-, szivar- és dohánytárcák, tajtékpipák, gyermekjátékok állandóan alkalmi vételárért szerezhetők be.

FRISS ÉS TSA

KORONA ÉS FILLÉR BAZÁR

Nagyvárad Rákóczi-ut

Telefon 130.

Mert az még sem járja, hogy a városi szolga hivatalos hatósági rátorpedéseket engedjen meg magának a közönséggel szemben. A fenti nyilatkozatot tudomásul vesszük azzal, hogy a nyilatkozatot aláírtak közt nincsenek az összes városi szolgák. A cikkünkben említett rendező egyébként középnel valamivel magasabb termetű, fekete bajszos alakú volt. Félrevezésről tehát szó sincs.

Ugy értesülünk, a városházán erélyesen kutadják az illető szolga kilétét. Jó is lesz erősen megróni viselkedését. Hanem a mikor a városházán ezt az erélyes intézkedést látjuk, önkéntelenül is az a kérdés merül fel, hogy hát a vasuti hivatalok nem mozognak, hogy az egész botrány kuforrását, a végtelenül lassu, primitív jegykiadási rendszeren változtassanak? A míg Várad-velencén nem lehet menettérti jegyeket váltani, a míg fürdői jegyeket nem árusítanak másutt, csak a vasuti pénztáraknál, addig a keddi számunkban említett botrányok minden ünnep- és vasárnap valamennyi fürdővonat elindulása előtt ismétlődni fognak. Az a büntetés előtt álló szolga is elmehet megköszönni azt, a mit kap, a MÁV-nak.

A nagyváradi illetékes vasuti közegek nagy hála köteleznék a közönséget, ha sürgősen módját ejtenék annak; hogy a fürdővasutra szóló jegyek állomási pénztárakon kívül másutt is kaphatók legyenek. Menettérti jegyeket elárúsíthatna a városi menetjegyiroda s még néhány nagyobb dohánytözsés. A fürdőkben pedig a két bérlet: lehetne megbízni menetjegyek eladásával is. Szívesen vállalnák, hiszen a kényelmes jegyváltás tudata kivívta a fürdőbe sokakat, a kiket most visszatart a lábuk és bordáik épségben maradására iránti jogos aggodalom. Mindez csak egy kis jóakaratra, a közönség iránti csekély figyelemből kerülne.

Ha a fürdővasut magánvállalat kezelésében lenne, régen meg volna oldva a kérdés, még állandó jegyfűzetek, sőt a városi villamossal kombinált menetjegyeket is szétben használnák. Nem lehetne az állami kezelésnél is ezeket a hasznos és célszerű dolgokat behozni?

Dehogy nem lehet! Ismételtük: csak akarat kell hozzá. No meg gyorsaság. Melyik hiányzik?

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

* **Városi közgyűlés.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága ma, csütörtökön tartja rendes havi közgyűlését. Előreláthatólag nagyobb vita nem lesz s egy délután be is fejezik a kitűzött ügyek tárgyalását. A közgyűlésen *Bordé Ferenc* főjegyző elnököl.

* **Lindenmayer Károly.** Az egyházmegye lekipásztorkodó papságának egyik disze *Lindenmayer Károly* tb. kanonok, tenkei plébános tegnap délután szívszélhűdés következtében váratlanul elhunyt. A boldogult közel egy félszázadon át volt az Ur szőlőjének fárad-

hatatlan munkása, lekipásztori buzgóságát, szívének jóságát egykoron volt gádorosi és margittai híveivel egyetemben tenkei hívei soká fogják imádságos emlékezetükben megőrizni. *Lindenmayer Károly* 1836-ban született, 1860-ban b. e. Szaniszló püspök pappá szentelte és 1868-ban nyerte el a gádorosi plébániát. 1874-ben margittai plébános lett, 5 évvel később a kerületnek esperese; 1885-ben ment Tenkére, hol kegyelmekben gazdag lekipásztori működése közben a királyi kegy sugara is érte a váradi káptalan tiszteletbeli kanonokjainak sorába való emelésével. Az utóbbi években már erősebben mutatkozott *Lindenmayer Károly* a korral járó gyengeség. A télen súlyosabb betegséget is állott ki. Annak dacára papi kötelezettségeit ritka buzgósággal végezte az utolsó napig. Temetése pénteken délelőtt lesz. Áldás legyen emlékezetén.

* **Tanitók árvaházának telke.** A Bihar megyei Általános Tanító egyesület ingyen telket kért Nagyvárad várostól a tanító árvaház részére. A szépművészeti és közlekedési szakbizottság azon javaslatot tette Nagyvárad város törvényhatóságának, hogy a város a tanító árvaház részére a *Rulikovszky* ut mellett levő egyik belső házhelyet ingyen engedje át. A tanítóegyesület ügyvezető alelnöke: *Balogh Károly* tegnap beadványt intézett Nagyvárad város tanácsához, amely szerint az egyesület nevében kéri, hogy ezen ügyet a mai városi közgyűlésről vegye le a város. A kérést azzal indokolja, hogy az egyesületben történt nagy változások miatt az új elnökség ez ügyben véleményt még nem alkothatott s nyújtson alkalmat a város, hogy az ügyet tanulmányozhassák s esetleg újabb kérelmet intézhessenek Nagyvárad városához.

* **Heltay-utca rendezése.** Vízvezeték-utca és a Porondon levő Pál-utca között a város új utcát nyitott már egy évvel ezelőtt, azonban ez oly meredek, hogy csak lépcsők építése esetén használható a közlekedésre. A városi mérnöki hivatal azonban csak egyszerű elegendéssel akarja az új utcát rendezni. A főkapitány előterjesztést tett a városi tanácsnak, amely szerint a rendezés ilyen módját ellenzi, hanem szükségesnek tartja, hogy az új utca csak a gyalogközlekedésre használtassék s a kocsis forgalom onnét teljesen ki legyen zárva s a gyalogközlekedésre lépcsőszerűen képezzék ki az utcát. Így télen is használható lesz az utca, másként azonban nem.

* **Kárpótlás a boszniai fáradalmakért.** A minisztertanács 1909. évi április hó 18-án tartott ülésében elhatározta, hogy az 1882. évi XI. t. c. rendelkezései alkalmazást nyerjenek, a Boszniában, Hercegovinában és Dalmáciában elhelyezett közös hadseregbeli csapatoknál és intézeteknél, valamint haditergészetnél a külpolitikai viszonyok következtében szükségessé vált létszám kiegészítése céljából 6 cs. és aps. kir. Felsőháznak 1908. évi november hó 3-áról és 1909. év márc. 15-ről kelt legfelsőbb elhatározása alapján a behívott, illetőleg visszatartott tartalékosok gyámul nélküli családjaira is. Ennek alapján felhívom mindazon tartalékosok és póttartalékosokat, kik a kártalanításra igényt tartanak, hogy folyó hó 25-éig bezárólag a katonai ügyosztálynál (Városház, II. em. 31. sz. szoba) jelentkezzenek. Katona könyvet mindenki hozza magával. Nagyvárad, 1909. augusztus 11-én. *Darvassy Lajos*, tanácsnok.

* **Vetési-Winkler József halála.** Egy tehetséges, nem mindennapi képzettségű író-ember haláláról értesülünk: dr. *Winkler József* vasárnap meghalt Budapesten. Az elhunyt Nagyváradon is sokan ismerték: egy darabig az itteni tankerületi főigazgatóságnál volt tollnok. Két évvel ezelőtt szívbjá támadta meg s bár a legkitünőbb orvosi kezelésben részesült, előbb a Margit-kórházban, majd Prohászka Ottokár dr. püspök vendégszeretettel élvezve, a szekesfehértvári püspöki rezidenciában, a kórgyógyedelmekkedett erején. Nemrég nagybeteg ismét a fővárosba hozták s ott betegezte munkáját. Sokat tanult, sokat uazott és széleskörű tudását szép formában megírt tárcacikkeiben érvényesítette. Ifjú korában papnak készült és Rómában is tanult. Ott egyházi, történelmi és filozófiai tanulmányokkal foglalkozott és később szokoldalúságáért szívesen látott dolgozó társa volt nemcsak a napilapoknak, hanem a tudományos folyóiratoknak is. A szépirodalomban olasz regényfordításával tűnt ki. Dolgozatai *Vetési József* néven láttak napvilágot. Az elhunyt kedden délután temették el a farkasréti temető halottas-házában.

* **Megszökött rab.** A kolozsvári kir. ügyészség fogházából *Csihalovszky Szaniszló* angyel származású 27. éves 161. cm. magas, betörés miatt fogva tartott rab t. hó 8-án éjjel megszökött. *Csihalovszky Szaniszló* azzal is van gyanúsítva, hogy a múlt év szeptember havában a nagyváradi munkásbiztosító pénztár kárára történt kasszafurást követte el. Személyleírása: hosszukás arcu, haja rövidre nyírott, szeme kék, bajusza kicsiny, barna, arca himlőhelyes. Ruhája világos szürke, nadrágja rojtos, sötét kemény kalapot, fekete fűzős gummicipőt visel. Körözése elrendelve.

* **O. M. I. E.** Ezen négy betű jegyében fog lefolyni a Villand Cirkusz mai esti bucsuelőadása, ugyanis a Villand testvérek új hazájuk egy jelentős kulturális egyesülete, az »Országos Magyar I. kora-Egyesület« javára fordítják mai nagyszabású bucsuelőadásuk tiszta jövedelmét. Az eddig tartott előadások igazán magas színvonalát teljeslegesen újból hangoztatnunk, s így csupán csak a közönség szíves tájékozásául jelentjük, hogy a Villand testvérek egy itten még nem látott jelenettel, a többi elsőrendű artista pedig, kik közül a hamarosan közkezdeltté vált *Finlay* nyújtóművészeket, *Mikhe* és *Sandre* erőakrobatákat, a *Zanelly* csoport és *Kardonát* az ő kiválóan idomított menével különösen kiemelniünk kell, a többi műsorszám is teljesen új, s itt még nem látott produkciókból fog állani. A közönség tehát a mellett, hogy elsőrendű és élvezetes szórakozáshoz jut, egyúttal egy, a támogatásra teljesen reászolgáló kulturális egyesületet is pártol a mai előadás látogatásával.

* **Vérengző vő.** *Széplaki József* nagy-szalontai lakos, mint ottani tudósítónk jelenti, apását, *Szabó János* gazdát fejssével minden ok nélkül úgy vágta fejbe, hogy életben maradásához alig van remény. A vő és az após között anyagiak miatt már régi idő óta nagy az ellenségeskedés s köztük nem egyszer történt heves szóváltás, sőt tetlegesség is. Tegnap ép a termelt buza elosztásával voltak elfoglalva, mikor *Szabó János* intette a vejét, hogy rendesebben végezze a dolgát. Ezen *Széplaki József* annyira telingerült, hogy felkapott egy közelben letektetett fejssét s azzal oly ütést mért apósa fejére, hogy az vértől borítva terült el a szérún. Súlyos sérülésével felszállították a lakásra, hol élet és balál között fekszik. A vérengző vő ellen megtörtént a feljelentés.

*** A Püspökfürdő vendégei** Még pár hét a fürdő szezon s azután ki-ki hazatér a poros városba. Annál kedvezőbb most az időjárás a fürdőzésre. A Püspökfürdőben már régen volt oly sok előkelő fürdővendég, mint jelenleg, Kernács János fürdőbérlet gondos figyelme a legkellőmesebb tartózkodást biztosítja a pompás fürdőben a vendégeknek. Amíg a gyógyulást keresők a százasok óta hírneves gyógyfürdő vizének áldását élvezik, addig a pompás uszodát egyaránt veszik igénybe a gyógyulást keresőkkel azok, akik csak pár órára rándulhatnak ki a Püspökfürdőbe. A mostani hőségben teljesen bebizonyult, hogy az uszoda létesítése pompás gondolat volt s nagy szolgálatot tett vele Kernács János bérlet a közönség egészségügyének. Jelenleg a következő állandó fürdővendégek tartózkodnak a Püspök-fürdőben:

Meisels Samu birtokos, Tiszadada. Jakó Gyula kir. járásbíró és családja Derecske. Nagy Ödön honv. ezredes, Nagyvárád. Dr. Pajor Kálmán kir. táblabíró és családja, Nagyvárád. Özv. Göndöcs Lászlóné és Göndöcs Irén, Nagyvárád. Dr. Rónay Hugóné orvos özvegye, Budapest. Bekéssy Ilonka, Budapest. Oross Mátyásné főh. urad. jószágfelügyelő neje, Magyaróvár. Molnár Imre árvaszéki kiadó, Magyaróvár. Vinkler Izetfin, Schürger Mihályné, Nagyvárád. Fónagy Henriette és társalkodónője, Nagyszalonta. Kelemen Dávidné házánő, Budapest. Kelemen Nelli, Budapest. Vaday Ignác gyógyszerész és neje, Diószeg. Mihler Gyula orsz. képviselő, Benedek E. kereskedő, Nagyvárád. Erdélyi Gyula főjegyző és neje Nagyszalonta, dr. Párdányi Emília orvos neje Budapest, Éber Józsefné realtanár neje és családja Budapest, Szántó Lajosné közgyám neje és családja Nagyvárád, Glück Áron kereskedő és családja Maggitta, Better József szállodás és családja Nagyvárád, Rosenihal Jónás és családja Nagyvárád, Görö Manóné bőrkereskedő neje és családja Nagyvárád, Schercz Károly és családja Nagyvárád, Somossy István hivatalnok és családja Debrecen, Karácsony János jözhallgató Bethlen. Vadász Andorné és családja Nagyvárád, Roth Lajosné kereskedő neje és leánya B. utalu, Sándor Ábrahám és neje Nagyvárád, ifj. Bleyer Jakab birtokos és neje Sarkad, Haranghy Jenő magánzó Derecske, özv. Bohusné Haranghy Irén Derecske, Szalay Irénke Szolnok, Magyar Miklós ügyvéd és neje Székelyhid, Patzkó Aladár és családja Nagyvárád, Kiss István s. tantelügyelő és családja Nagyvárád, Konrad József ny. telekkönyvvezető és neje Torda, Szilvássy Jánosné Nagyszalonta, Veisz Jakab Lindenfeld Dezső Budapest. Antal Antal birtokos S. Somlyó, Lucz Vilma Sz. Somlyó, Adler Samuelné és leánya Kávásd, Szabó György földbirt. és neje Sz. Somlyó, Stern Mózes és neje Nagyvárád, Özv. Pollák Mórné és leánya Nagyvárád, Nogál Pál ny. post. hiv. és neje Tiszaföldvár, Zsoldos István földbirtokos Hódmezővásárhely, Izzkovits Lipót birtokos és neje Nagysomkut, Ackermann Béláné Tót-Komlósi, D. vald Dezső posta t. tiszt és neje Nagyvárád, Hirsch Adolfné földbirtokos Sárközyujlak, Vas Gyuláné kereskedő neje Nagybánya, Kemény L. Ignácné rendőrkapitány neje és családja Nagyvárád, Kiss István tanító és leányai Nagyszalonta, Schwarcz Antalné és családja Nagyvárád, Molnár Béla jegyző Csokaly, özv. Molnár Albertné Csokaly, Pardy Géza Nagy-Szalonta, Timár Mihályné, földbirtokosné Dévaványa. Ostermann Vilmosné Arad-Mácsa, Pálur Miklós tanító és neje Csökmő, Mitter Ignác szállodás B-Utalu, Czukkermann Ábrahámné, Jakab Áronné Nagyvárád, özv. Salamonné és leánya Szentjobb, Vadász Zsigmondné, Vajda Leona Debrecen, Csontos Lajos kir. telekkönyvvezető és neje Tokaj, özv. Balásy Edéné Nagyvárád, özv. Szabó Lajosné Sarkad.

*** A boldogtalan szerelem áldozata.** Belényesből jelenti tudósítónk a következőket.

Ráda János 18 éves kostyáni legény keddel délután bement az istállóba azon ürügy alatt, hogy egy kis csalamádét ad a borjuknak. Tulajdonképpen pedig azért, hogy egy borjúkötéllel telakassza magát. Hosszas távolmaradása feltűnt a házbelieknek. Mikor hívásukra nem jött elő, bementek az istállóba megnézni, hogy mit csinál ott oly hosszú ideig. Alig vetettek egy pillantást az istálló belsejébe, megkövülve állottak meg a küszöbön. Ráda János merev testtel, a huroktól kék nyakkal csüngött az egyik mestergereván. Valószínűleg szerelmi tántorában érlelődött meg benne az a sötét szándék, hogy véget vessen életének.

*** Névváltoztatás.** Rosenfeld Jenő nagyváradi lakos vezetéknévét »Hollós«-ra változtatta.

*** Szívszélhűdés érte.** Andor Lázár 45 éves földműves kedden lessi lakásán hirtelen összeesett és meghalt. Az orvos a halál okául szívszélhűdést állapított meg.

*** Utcái verekedés.** Puj Sándor Fogoly-utca 4. sz. a. lakó cigány zenész tegnapelőtt este 10 óra után öccsével Puj Kálmánnal a sertésvásártér mellett levő Vas-féle kocsmahelyiségből kijött s az utcán egy négy tagból álló csizmadia segéd társasággal találkozott, kik között Biró Ferenc és Péntes Dániel csizmadia segédek voltak. A társaság felszólította a cigány zenészeket, hogy nekik az utcán hegedüljenek. Miután a cigányok ezt tenni nem akarták, a csizmadia segédek káromkodni kezdtek s szóváltás közben Biró Ferenc egy késsel Puj Sándor bal arcába szurt. Majd pedig Puj Kálmánnak a bal tenyerét is megszurta. A cigány zenészek futásnak indultak, de a négy csizmadia segéd mintegy 15-16 társukkal — kik a nagy zajra kerültek elő — őket üldözöbe vette s a cigányzenészeket meg akarta verni. Közben Péntes Dániel revolveréből kétszer a cigányokra lött, de egyik lövés sem talált. Puj Sándor sérülése 20 napon belül gyógyuló s panaszja folytán a bűnvádi eljárást fentnevezett csizmadia segédek ellen a rendőrség megindította.

*** Megbizhatatlan alkalmazott.** Wallerstein Aladár mint a Wallerstein Fülöp és fiai Bémer-téri kereskedő cég cégtulajdonosa Schnabel Emil nevű alkalmazottját feljelentette, ki a cég több vevőjétől 47 koronát felvett és nyugtázott, de a cégnek ezen összeggel nem számolt el. Bűnvádi eljárás folyamatban.

*** Ismeretlen tolvaj.** Grossmann Benő Kolozsvári u. 112. sz. a. lakos bejelentette, hogy az elmúlt éj folyamán ismeretlen tettes az udvarra nyíló nyitott ablakon bemászott és a szobaasztaláról a 280 kor. értékű kettős fedélű arany óráját és láncát ellopta. A lopást Grossmann Benő reggel 4 órakor vette észre, amidőn is a háziasszonya özv. Katz Józsefné ment hozzá, aki előadta, hogy az ő üzletük ajtaját is fészegette valaki s az ablakon kinézve látták, amint egy gyanús alak a kapu tetején keresztül mászott. A tettes kézrekerítése iránt nyomozás a legszélesebb körben bevezetve.

*** Nagy birka-lopás.** Biharudvariból jelentik, hogy a nagyváradi lat szert. püspökség biharudvari uradalmában, melyet Geiringer Jenő bérlet, nagyobb szabású birka-lopás történt. A csendőrség az eljárást megindította s már a tettesek nyomában.

*** Sikkasztó kalauzok.** A nagyváradi városi vasut r. t. két alkalmazottja Kiss Gergely és Bere László kalauzok Körös u. 16. sz. a. lakosok az eladott menetjegyek árával t. hó 9 én nem számoltak el s így Kiss Gergely 80 kor. 70 fillért, Bere László pedig 78 kor. 50

fillért elsikkasztottak, tettüket mindketten beismerték s kihallgatás után beismerték, hogy a pénzt elmulatták, azt visszatéríteni nem tudják és nem is akarják. Mindketten lezártak.

*** Csirke tolvaj.** Steier Simon Kolozsvári-utca 31. sz. a. lakos kárára ismeretlen tettes nevezett nyitott tyukketrecéből 6 drb. csirkét és kakast 12 korona értékben ellopott. Az eddig ismeretlen tettes után a nyomozás bevezetve.

Tömegmérgezés Aradmegyében.

Egy kuruzsló nő áldozatai.

Aradról írják nekünk:

Egy veszedelmes asszony tűnt fel Aradmegyében az utóbbi hónapokban. Községről-községre járt. Híres javasasszonynak mondotta magát, aki belát minden bajba, veszedelembe és betegségbe. Lupás Lónának hívják ezt a némbert, aki az ő sajátos módszerével eddig még soha nem ismert módszerrel »gyógyította« a betegeket. Az orvossága méreg volt. Higanyoldattal gyógyított. Ha valaki béna, tehetetlen volt, higanyt adott rá; vakság, siketség ellen higany, tüdőgyulladás, gyomorhaj, érelmeszesedés, csusz stb. ellen higany. Mindenütt ez volt a recept. És ahol gyógykezelt, ott sorba hulltak az emberek, lesóványodtak, kezük reszketőssé vált, foguk kihullott, arcuk fakóvá, pergamentszerűvé vált. Ez volt a jobb eset. Rosszabb esetben a sirba hullottak. Hónapokig üléskedhetett az emberletekkel Aradmegyében. Ma itt, hoinap ott pusztított halálkaszájával, mert a derék asszonyt a babonás nép úgy »kommandálta« egymásnak, mint egyedül üdvözítő angyali lényt, aki tarsolyában az egészség áldását hordja magával. Hogy mindez nem ingyen ment, az természetes. Tekintélyes summát harácsoltt össze.

— Nincs orvosotok? — mondotta a nagy Léna, annál jobb. Itt vagyok én, az Isten kiküldöttje, ahol én megjelenek, ott jólét és egészség terem. Jertek hozzám!

Es az emberek jöttek. Nem egyenként, hanem olyan tömegekben, hogy néha valósággal megostromolták Lupás Lóna »laboratóriumát.« Működésének legújabb színtere Monyoró község volt, ahol olyan kitűnően ment a mester-ség, hogy eddig két embert a másvilágra küldött, egy haldoklik, egy csomó kunjában fetreng.

E héten meghalt Monyorón Badó Ilona, szép fiatal asszony, aki tüdőbaját kezelte Lónával. Az orvosság: higanyoldat. Husz gramm higanyoldattal bedörzsölte Léna asszony Badó Ilona testét, ezután utasította, hogy két napig maradjon melegített szobában. Ha ezt a kurát kiálja, semmi baja se lesz. Badó Ilona anyyira nem állotta ki ezt a kurát, hogy még a két napon belül belehalt.

Az esetről az előjáróság jelentést tett az aradi kir. ügyészségnek, mely elrendelte a hulla boncolását. Az aradi ügyészség részéről Kovács József kir. ügyész jelent meg, ott voltak még Lehmann vizsgálóbíró és dr. Auszterweil László törvényszéki, valamint dr. Ferenczi Armin kórházi orvos. A boncolás alkalmával kétségtelenül megállapították, hogy higanymérgezés történt, amelyet Lupás Léna követett el.

Ugyancsak rájöttek egy másik halálos higanymérgezési esetre is. Egy héttel ezelőtt halt meg Monyorón Schlicht Istváné gazdálkodó felesége, akit szintén Lupás Léna kezelte. Halála körülményei teljesen azonosok a Badó Ilonáéval, ennél fogva az aradi ügyészség sürgős indítványt tett a vizsgálóbíróknak a holttest exhumálásának elrendelése tárgyában. Ez valószínűleg még e hét folyamán meg is fog történni. Lupás Léna működése ezzel még koránt sincs kimerítve. Haldoklik a higanykezelés hatása alatt egy Bába Miklós nevű iparos és nagy betegen fekszik egy egész csomó férfi és nő. Az ügyész most azon fáradozik, hogy Lupás Léna az egész vármegyére terjedő bűnlajstromát összeállítsa.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Hivatalnok urak. (Kardos Andor fellépte.)
Péntek: Dolovai nábob leánya. (Kardos Andor fellépte.)
Szombat: Takarodó. (Kardos Andor fellépte.)

Messina pusztulása. Az aréna vasárnap este igazi nyári szenzációval szolgál a publikumnak. Szinre kerül Messina pusztulása, Deréki Antal nagy látványos darabja. Messina rettenetes pusztulásának eseményei még élénken emlékeztünkben van s természetesen mindenki a legnagyobb kíváncsisággal akarja ismerni hűen és részletesen ezt a nagy világhírhírt, a melyhez hasonló Pompeji pusztulása óta nem történt a földön. Deréki Antal munkája teljes képet nyújt a borzalmas katasztrófáról, miután a látványos színművet a budapesti Uránia eredeti felvételei teszik változatossá.

IRODALOM.

Az Élet aug. 8-iki füzete a következő, kiválóan érdekes tartalommal jelent meg: *Vajda Ernő*: Mi a művészet? *Sarlay Elek*: Cyrano szerelme. *Tanai György*: Az áldozati bárány. *Viktórus Gedeon*: Dobsino. *Zsoldos László*: Gyógyóka. *Geibel*: Velencei verseny. *Dr. Bocsnai Gyula*: Valami a napfürdőről. *Sz. Szigethy Vilmos*: Kosóczy bácsi nagy korusítás. *Koppány*: Dal. *Grót Vay Péter*: A szegunok sírjai. *Lagerlöf Zelma*: Mária Terézia könyves ládikája. *Kultur*. Az élet.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

A gabonatőzsde határidői

Budapest, augusztus 11.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.97
Buza ápr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Oszták hitelbank részvény	634.—
Oszták magyar államvasuti részvény	736.75
Leszámitoló bank	482.—
Rimamurányi	572.—
Oszták-m. államvasuti részv.	697.50
Közuti vasut	552.—
Városi villamos vasut	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értékdőzsde 1909. aug. 11.	
Magyar arany járadék 4 száz.	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	93.25
Magyar koronajáradék	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	240.—

Horvát-szlavon földteherment. kötvény	95.50
Oszták járadék papírban	186.—
Oszták járadék ezüstben	145.—
Oszták járadék aranyban	97.25
Oszták korona járadék	99.—
1860. oszt. államsorsjegyek	116.50
Oszták magyar bankrészvény	197.50
Magyar hitelbank-részvény	150.25
Oszták hitelbank-részvény	730.—
Magyar hitelrészvény	748.—
London vista	631.50
Páris vista	689.50
20 frankos (Napoleon)der	19.02
Német birodalmi márka	117.56
20 márkás arany	23.51
Magyar nyeresemény sorsjegy kölesön	33.95
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	90.40

TÁVIRATOK.

Marconi Budapesten.

Budapest, aug. 11. Marconi, a dróttalan, táviratozás feltalálója tegnap a Berlinből érkező gyorsvonattal Budapestre érkezett.

A melillai harcterről.

Madrid, aug. 10. Penon de la Gómera északamerikai spanyol erődből e hó 9-iki kelttel a következőket táviratozták: Hajnalhasadtáig, akik dombokon és barlangokban elszáncolták magukat, tűz alá kezdtek a spanyol erődre. A spanyolok visszaverték a tüzelést, nagy veszteségeket okoztak az ellenségnek és szétrombolták duárjaikat.

Madrid, aug. 10. A Penon de la Gómera erőd melletti küzdelmet tegnap délelőtt újból megkezdtek. Polgáremberek is részt vesznek a küzdelemben. Este 8 óra tájban a fegyvertűz erősbül. A melillai balon captif számos új duárt fedezett fel, melyeket a tüzéség azután bombázott. A léghajósok látták, amint a mórok halottaikat és sebesülteiket összeszedik és minden irányban elmenekülnek.

A svédországi általános sztrájk.

Norrköping, augusztus 11. Az itteni közuti alkalmazottak elhatározták, hogy a munkát nem hagyják abba. Két nagyobb kötőgyárban a munkát újból megkezdtek. A Boxhelm-féle vasművek 3—400 munkása szintén jelentkezett a munka megkezdésére.

Stockholm, augusztus 11. Az »Affonbladed« és »Nya Dagligt Allehanda« című estilapok tegnap megjelentek, csak a szokottnál kisebb alakban. A »Stockholms Dagblad« is megjelent. A közuti vasut alkalmazottai elhatározták, hogy a sztrájkot folytatják. A közuti vasutársaságnak az a szándéka, hogy Södermalm városrészbe irányuló forgalmat hivatalnokokkal bonyolítatja le. A tőzsde nyugodt.

Harc a montenegrói határon.

Szaloniki, aug. 10. A montenegrói határon több óra hosszáig tartó harc folyt le a határon átlépett montenegróiak és a török határőrség között. A török határőrség a montenegróiakat visszaverte.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Érdeklődő. Az új vasuti menetrendnek vármegyénkre vonatkozó része összeállítva régen készen áll s a nyomdába is adatott. Hónapok óta várja a szedést. A nyomda bérlője meg is ígérte, hogy most már rövid idő alatt kiszedi, csak egy kis türelmet kér.

Ki van megfizetve? A Nagyváradai Napló is úgy válaszol keddi cikkünkre, mint mikor Bodónétól a bor árát kérték. Azt állítottuk, hogy a Naplónak a püspöki székhelyének ügyébe való beleszólása: fogadatlan belekötényeskedés. Azt is állítottuk, hogy a mikor a licitálásról, meg mit tudom én mikről regél, mind egyszerű rágalom, ráfogás. Joggal kikérheti minden keresztény ember az ilyen kvalifikálatlan beleszólásokat a magunk ügyébe idegenek részéről. Mentül gorombábban követel magának beleszólást a mi ügyeinkbe az, a kinek semmi köze hozzá, annál inkább kötelességünk kereken és félre nem magyarázhatóan visszautasítani a hivatalnoki befelgyezést. Naplók újabb meséi és távirataira kár a papírt pazarolni; okos ember ismeri már azok értékét. A Naplónak az a beismerését nem siet senki megcáfolni, hogy ő meg van fizetve. Ne mondja, elhiszünk szivnsen. De azt kikérjük magunknak, hogy bennünket egy kalap alá fogjon önmagával. Legyen boldog a saját gusztusa tökéletességében, de ne képzelje, hogy az egész világon minden a »mi van eladó és a »ki ad többet érte« recipéje szerint igazodik.

Dr. V. URSICS GYULA

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

		reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad	ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velence	>	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
Rontó	>	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 43
Püspökfürdő	érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő	ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó	>	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velence	>	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad	érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

		d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Nagyvárad	ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velence	>	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02	9 37
Rontó	>	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő	érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő	ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 13
Fontó	>	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 20
V.-Velence	>	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 37
Nagyvárad	érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	10 47

Képes levelező-lapot

csak

Benkő

antiquariumában lehet igazán nagy választékban kapni

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

TÖRELSZTÉSES JELZÁLOGKÖLCSONÖKET

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 és 50 évi visszafizetésre

féléves részletekben,

melyekben a kamat és tőke törlesztése bennfoglaltatik, 500 koronától kezdve a legelőnyösebb feltételek mellett ad.

esetleg drága kamatozású kölcsönöket konvertál a Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyváradon.

Kölcsönkéréseknél telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv beküldése szükséges.

SZABÓ JÁNOS

uri divat szabó és egyenruha készítőnél a legdivatosabb szövetek dus választékban vannak fõhalmazva.

Modern szabás. Izléses munka.

Fõ-utca, (Gerliczy-palota)

Tanuló felvétetik.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.
Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

EUROPA

nagyszálloda

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Tulajdonos: Fülöp István.

Szigorúan szolid családi mulatóhely. Nagyvárad legszebb — vadregényes kerije a hegy tővében. Minden este elsőrangú mozgófénykép előadás. Kizárólag saját szüretelésű borok. Frissen csapolt kőbányai sör. Esténként cigány zene. Kifogástalan magyar konyha. Polgári árak.

MEGLEPŐ SZINTE CSODÁLATOS
GYÓGYEREDMÉNYEKA

APTAMÁSI

LITHIUM-GYÓGYVIZ-

*zel gyomor, vesé, hólyag és
bélbántalmaknál vala-
mint asthma, bronchiale,
köszvény és húgysavas
diathesis eseteiben.*

Kapható **Wurst József** füszer-
csen egy- és ásványvíz kereskedé-
sében N. Várad, Rákóczi-ut 7. sz.

A legmegbízhatóbb arcápolószer
a szeplő és májfolt ellenes

Liliom-Krém

szappan és puder.

Ára 1—1 korona.

Ára 1—1 korona

Kapható:

„Arany-Sas” gyógyszertárban
Nagyváradon, Szent László-tér.

UJ! UJ! UJ!

SPRINGER és JANOWSKY

mindennemű diszítő és butorra való
paszományok készítői

Fővárosi izlés! Olcsó árak!

Modern munka!

! Költségvetések díjtalanul! !

Nagyvárad, Teleky-utca 11. sz.

Házbontásból kikerülő anyagok

a
Moskovits cipőgyárban
eladók.

Értekezhetni e hó 24-ig a gyár irodában.

Gyászoló közönség figyelmébe!

Mindennemű bel- és külföldi
márvány, granit és syenit **sirköveket**
a legjutányosabban

Edelstein Sámuel

sirkőraktárában

Rákóczi-ut (Fő-utca) 11. szám.

Moskovits palotában szerezhető be.



Partoljuk a helyi ipart!

Tanulók felvétetnek

Telefon 491. szám

Eredeti saját gyártmányu ESSLINGENI FAREDŐNYÖK

Acéllemez görredőnyök, vasszerkezeti munkák, vasrácsok,
tűzhelyek, sirkerítések, csavarárúk, épület vasalások stb.

kizárólag **Szántó Dezső** mű- és épület lakatosnál

Szent János-utca 25. szám ■ Versenyképes árajánlattal szívesen szolgálók.

Partoljuka helyi ipart

Tanulók felvétetnek.

Telefon 491. szám

Szülők figyelmébe!

Chrisztoné Dús Ilona

tulajdonát képező hatóságilag engedélyezett
háztartási iskolában (Rákóczi ut. 15.)
tolyó bő 15-étől az ugyancsak hat. eng.

kézimunka tanfolyam is

megnyitott, szakavatott, okleveles tanítónők
vezetése mellett, **melyre növendékek**
felvétetnek. A tandíj igen mérsékelt. El-
sajátíthatók az összes

női kézimunkák

valamint **felsőruha és fehérnemű**
szabás és varrás.

Növendékek felvétetnek a

főző-tanfolyamra

is a szünidőre, kik csekély havi tandíj mel-
lett a legfinomabb sütemények, cukorkák,
sültek, pástétomok, krémek, gyümölcs befőzé-
sek készítését is kényelmesen elsajátíthatják.

Vidéki növendékek

bentlakásra elfogadtatnak. Az intézetben
igazi családi felügyelet és gondozásban ré-
szesülnek.

Felvilágosítást nyújt

az igazgató.

Nagyvárad, Rákóczi-ut 15. sz.

Biró László

férfi és női divat szabó.

Párizs-utca 2. sz. Saját ház.

A nagyváradit tisztviselő fogyasztási szövetkezet
szabója.

Telefon 832.

Telefon 832.

Kecskeméthy István

terme, sörcsarnoka, kavéháza, legszebb
kerthelyisége **NAGYVÁRAD, KERT-UTCA.**

Naponta frissen csapolt sör, saját termésű
:: tisztán kezelt hegyi borok ::

Társas ebédek, vacsorák, vagy lakomák
étlap szerint, vagy megállapított árak mel-
lett elfogadtatnak. ::

Abonensek elfogadtatnak mérsékelt árak
:: mellett ::

*Egyben van szerencsém a vidéki
utazó közönség szíves figyelmét
felhívni, hogy vendég szobáimat
ujjonnan berendeztem és tisztán-
tartására különös gondot fordítok.
Ugyisint a szállóhely olcsó
ár mellett szíves rendelkezésre áll.*

*Hol szórakozunk esténként? csak is a
NEMZETI SZALLODA hívós és kel-
lemes kerthelyiségében hol minden este
mozgófénykép előadások tartatnak ci-
gány zene mellett Minden második
nap teljesen új műsor.*

Számos látogatást kér tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN

a Nemzeti Szálloda bérloje.

Hirdetések

felvétetnek

a kiadóhivatalban.

Halló! Kérem a 882. számot! t. i.

Frenkel Ignác

asztalos

Kert-utca 16. szám alatti butorraktárát, hol
minden szoba- és konyha-butor raktáron van
Vesz és elad kevésbé használt butorokat. Bu-
tor tisztítást és szakszerű javításokat a legol-
csóbban végez. Butorszükségletünk beszerzése
előtt saját érdekünkben ne mulasszuk el a
fenti céget felkeresni.

Biró István

cipész mestsr

Nagyvárad, Nagyteleky-utca 38. sz.

Készít mérték után uri és női cipő-
ket, kifogástalan szabásuakat. És
egyéves önkéntes uraknak min-
den fegyvernemhez cipőt, csizmát
előírás szerint legjutányo-abban. —

Olcsó árak!

Pontos munka!

Csak a hölgyeket érdekli,

hogy hosszú éveken külföldön vol-
tam és tanulmányutam befejezte után

Nagyváradon,

Arany János-utca 2. szám

alatt női rubaszalont nyitottam.

Készítek modern princess-ruhákat,
angol kosztümöket, izléses toalet-
teket, stb. stb.

Kitünő kifogástalan szabás.

Rendkívül olcsó árak.

:: Egyetlen kísérlet meggyőz mindenkit. ::

A hölgyközönség pártfogását kéri kiváló tisztelettel

Heller Jakab.

Kalap virágok

a legfinomabb kivitelben, valódi
francia rózsák a legszebb színek-
ben, valamint präparált pálmák,
disznóvények és menyasszonyi
koszorúk **mélyen leszállított**
árban kaphatók **Kapucinus-**
utca 5. sz. alatt. Régi virá-
gok festését és frissítését jutá-
nyos áron eszközli: **REICH**
:: **IRMA**, művirágkészítő. ::

Bátorkodom a gyászoló közönség b. figyelmét fethívni
NAGYVÁRADON, FŐ-UTCA 20. sz. házbán

Lévai Márton ur vezetése alatt álló tör-
vénszerűleg bejegyzett

S I R K Ö

RAKTÁRAMRA,

ahól dus választékban található carrarai márvány, gránit, syenit
és vörös márvány

S I R K Ö V E K

Kiváló tisztelettel **Reinold Oszkár** :: sirkőgyáros ::
Saubsdorf, Szilézia.